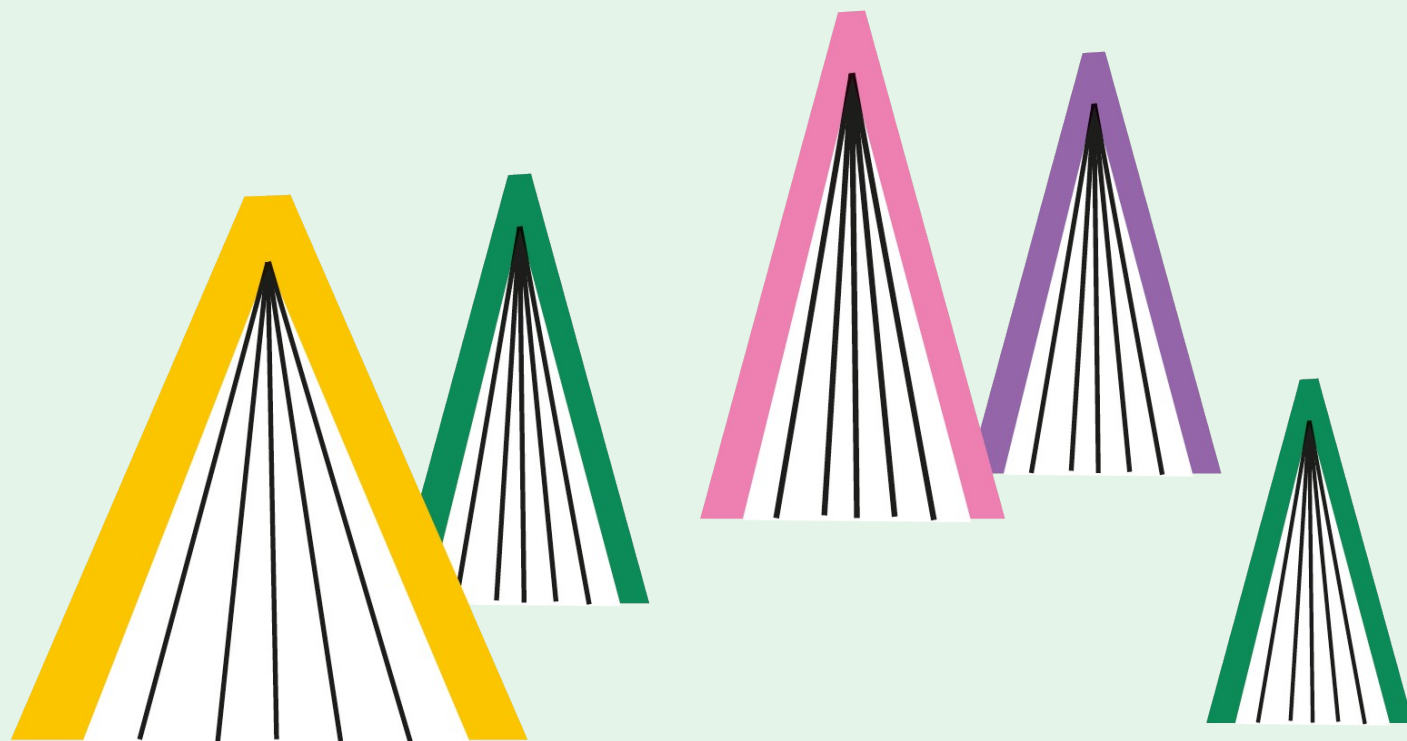

LASTEKIRJANDUS TUNDLIKEL TEEMADEL – KELLELE JA MILLEKS?

Jaanika Palm

jaanika.palm@elk.ee

10.04.2024

MIS ON TUNDLIK/ TUNDLIKKUS?

- (inimese hingeelu kohta:) emotsionaalselt vastuvõtlik; õrnahingeline, kergesti solvuv

1. täpselt, peenelt ja erksalt tajuv või tunnetav nt Tundliku silmaga kunstnik. Sotsiaalselt tundlik kirjanik

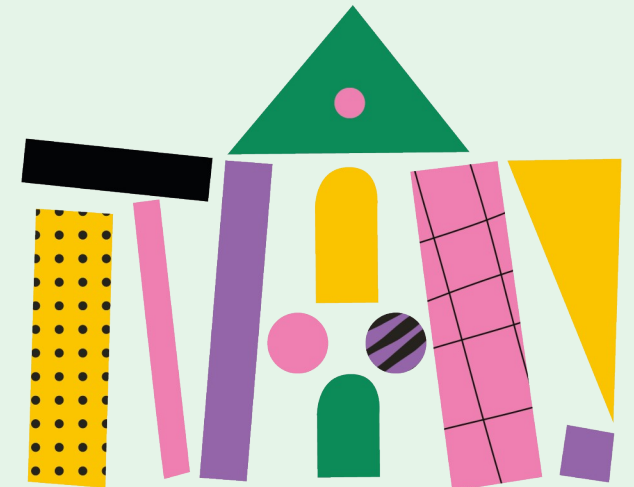
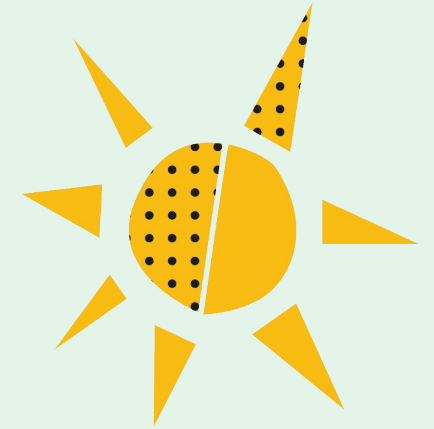
2. selline, mida tuleb käsitleda ettevaatlikult, oma olemuselt erutav või konfliktne

Sünonüümid hell, õrn, hellakene, hellahingeline, sensiibel.

Naabersõnad: nimisõna - tundlik teema, küsimus, valdkond, info, informatsioon, piirkond, koht; tundlikud (isiku)andmed / mäarsõna - väga tundlik, eriti, äärmiselt, liiga, üsna, sotsiaalselt, poliitiliselt / tegusõna - tundlikuks muutuma / omadussõnaga – keeruline ja tundlik

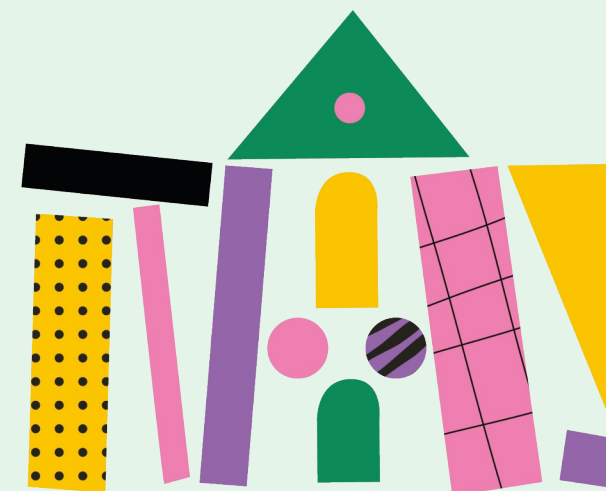
•**Tundlikkus kui miski potentsiaalselt konfliktne.**

<https://sonaveeb.ee/>

MILLISED TEEMAD, VALDKONNAD ON TUNDLIKUD?

- päritolu (rass, rahvus, elukoht)
- religioon, uskumused
- majanduslikud olud, raha
- elusündmused (vanemate lahusus, ema rasedus, koduvägivald jmt)
- surm (pereliikme, aga ka lemmikloom vm lähedane, haigused vs enesetapp)
- terviseküsimused, sh vaimne tervis (enesel või lähedastel, püsiv või mööduv)
- sooline enesemääramine
- seksuaalne orientatsioon
- ajaloolised sündmused
- poliitilised küsimused

TUNDLIKUD TEEMAD JA KONTEKST

- Tundlikud teemad muutuvad ajas.
- Tundlikud teemad on kultuuriti erinevad.
- Tundlikud teemad sõltuvad konkreetsest inimesest.

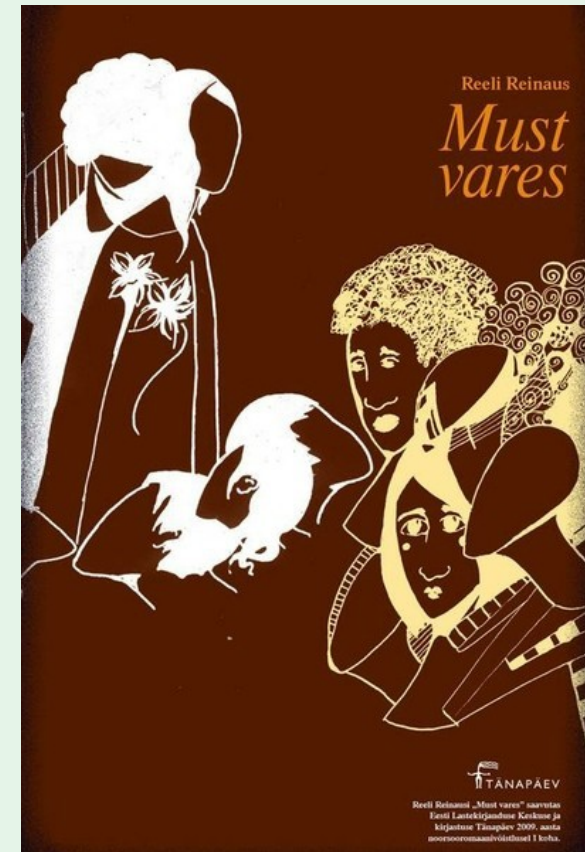
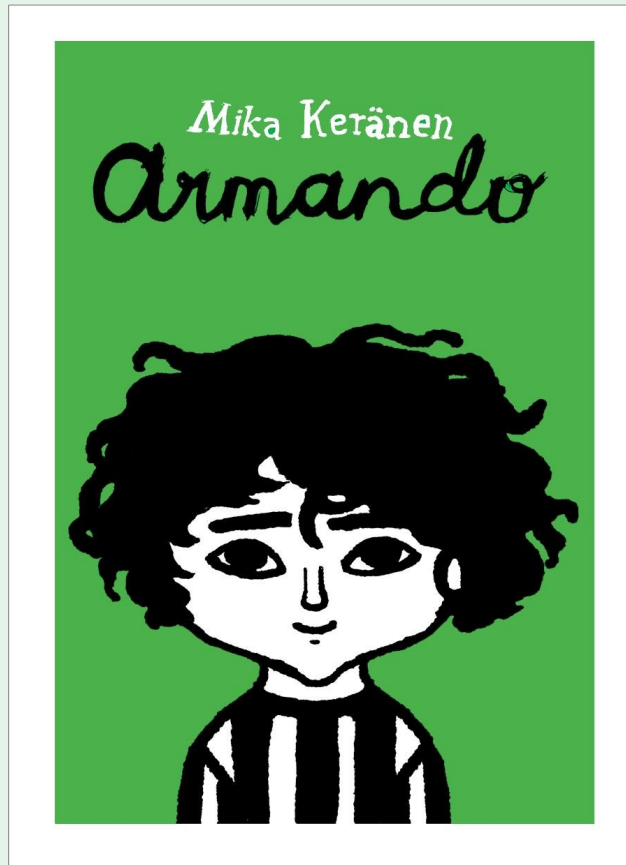
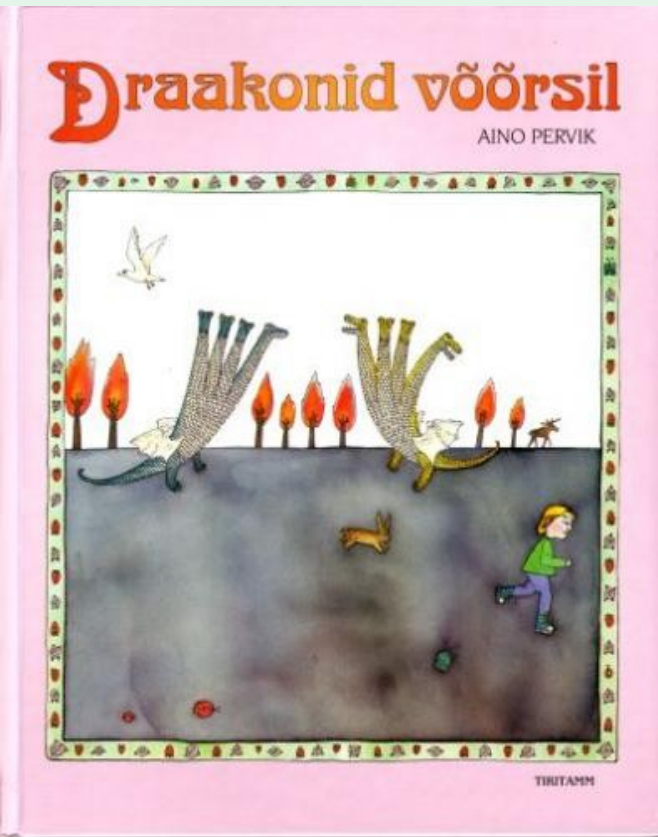
NB!

Praktiliselt iga teema võib olla konkreetse inimese jaoks tundlik.

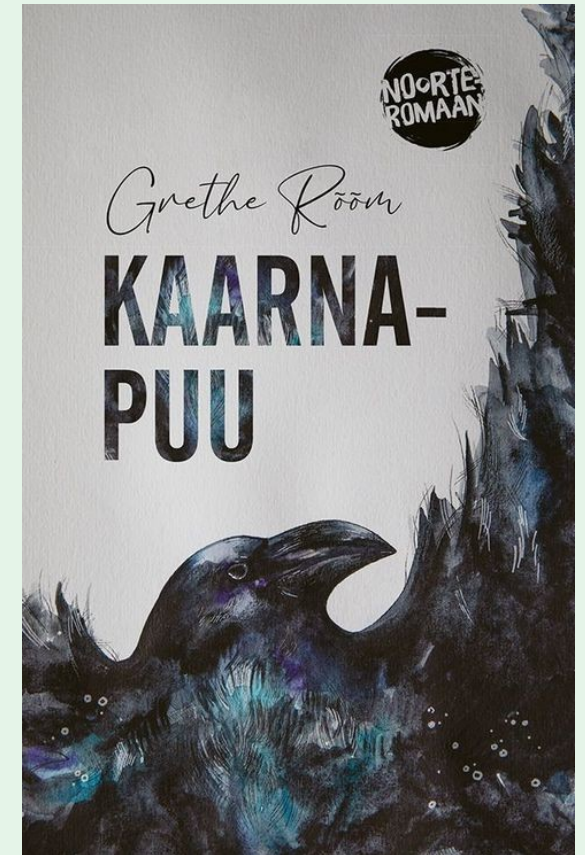
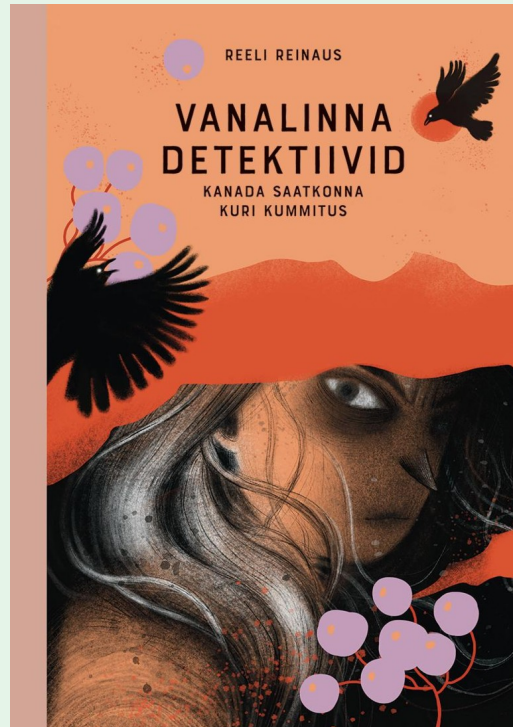
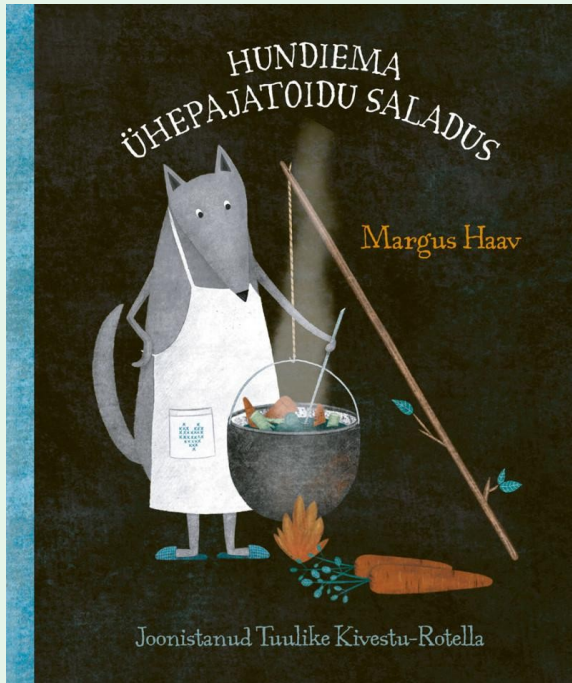
Lastekirjanduses on tundlike teemade tajumine erksam.

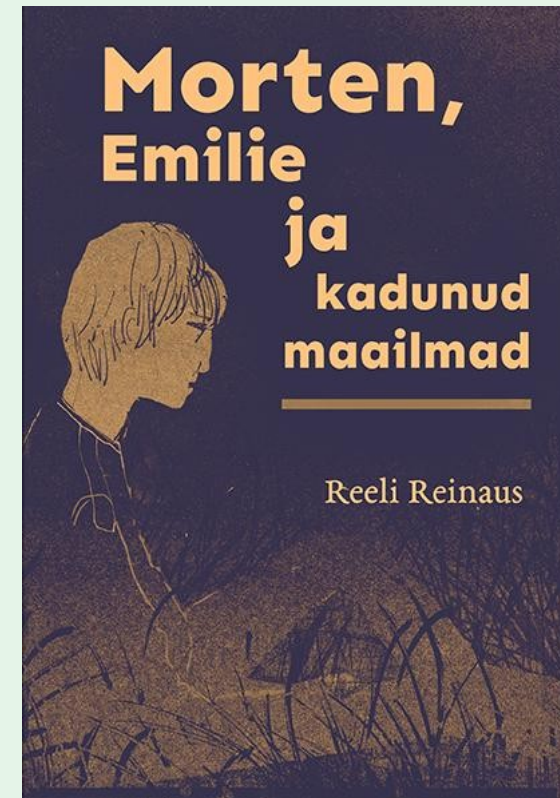
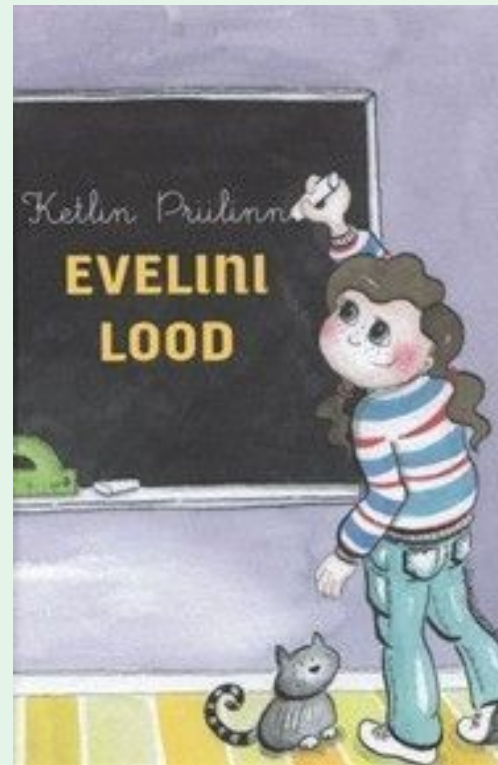
PÄRITOLU (RASS, RAHVUS, ELUKOHT)

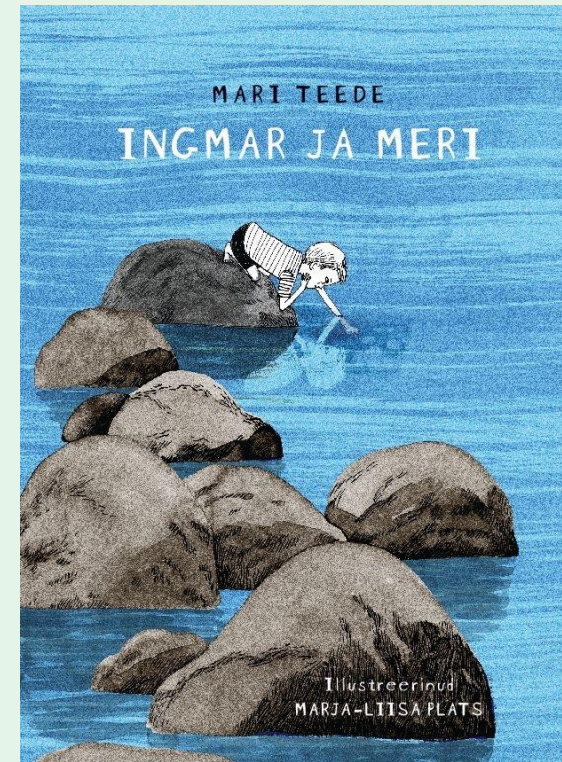
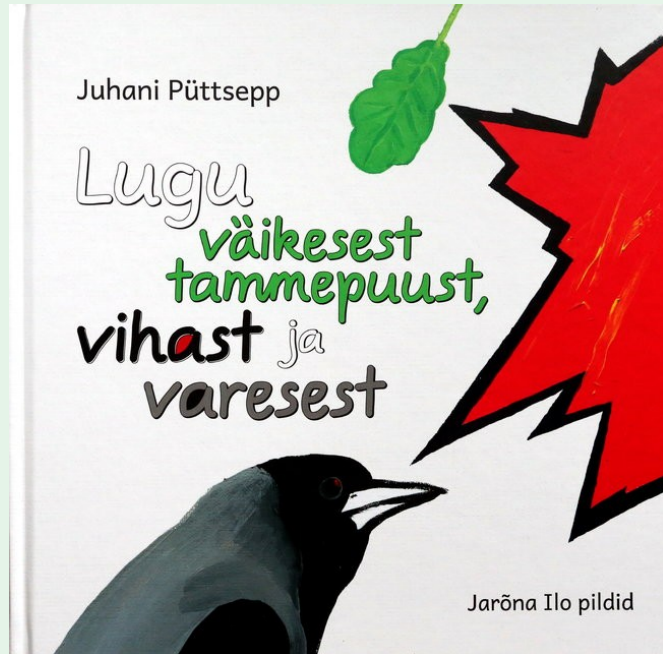
RELIGIOON, USKUMUSED, MAAILMATAJU

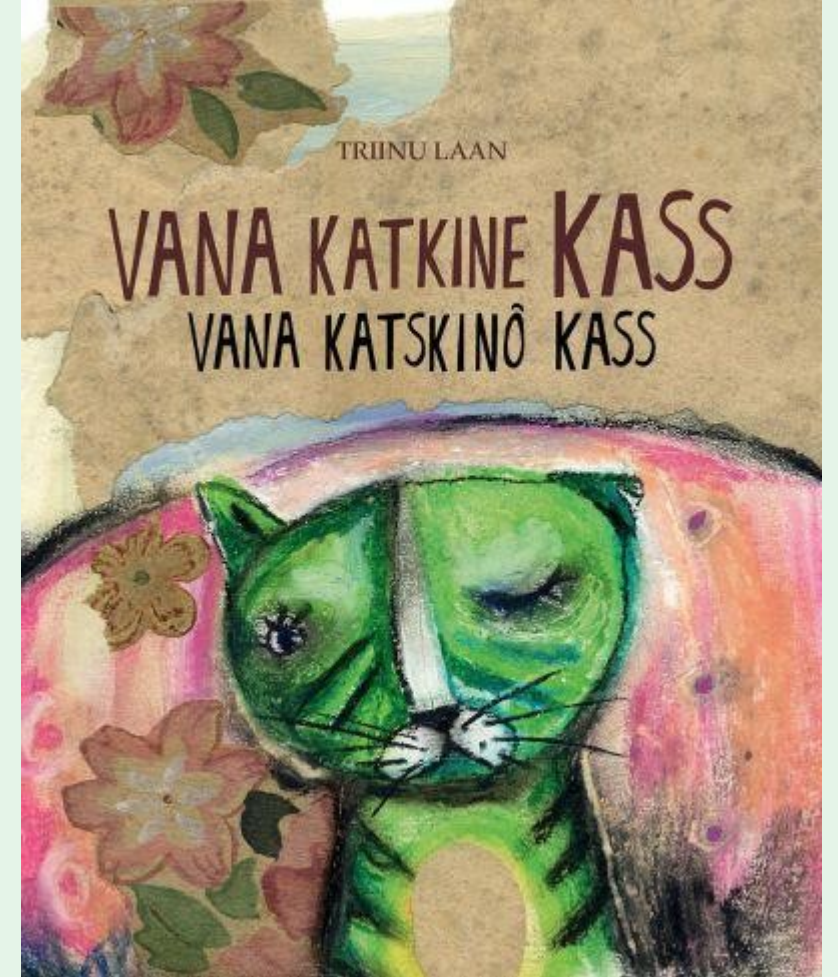
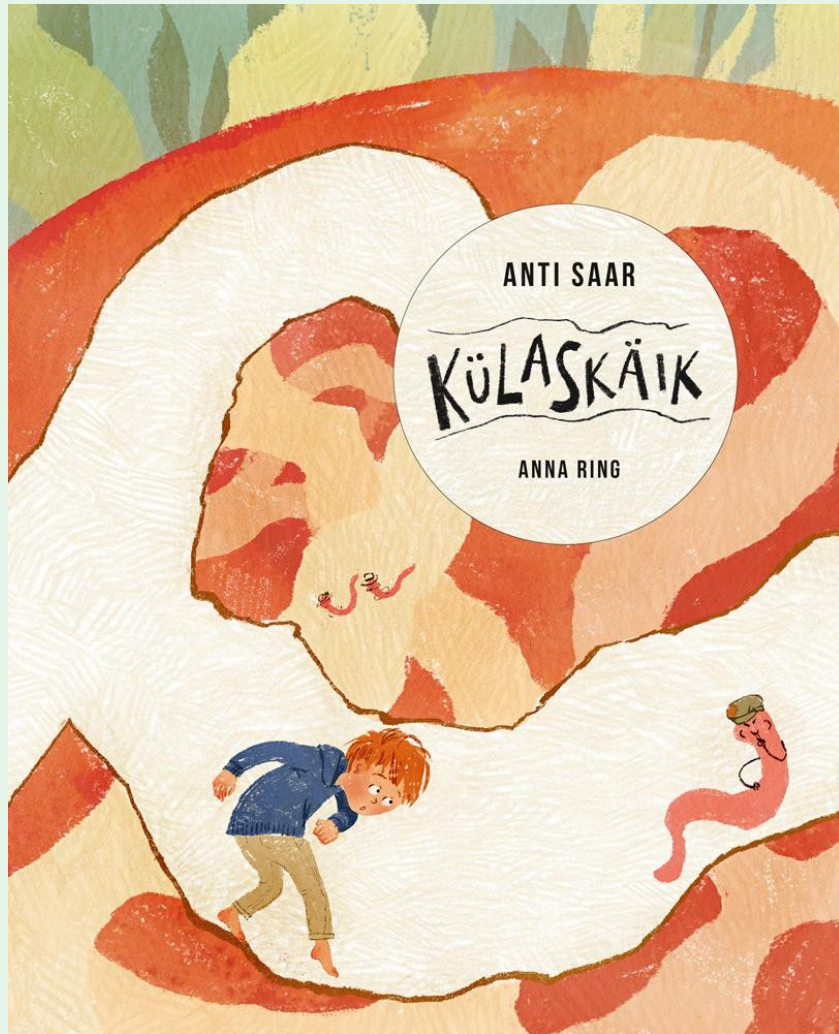
MAJANDUSLIKUD OLUD

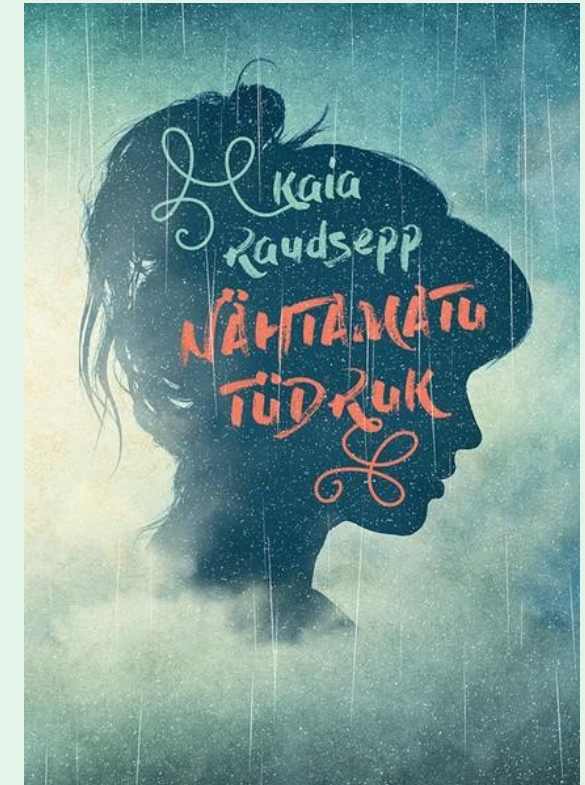
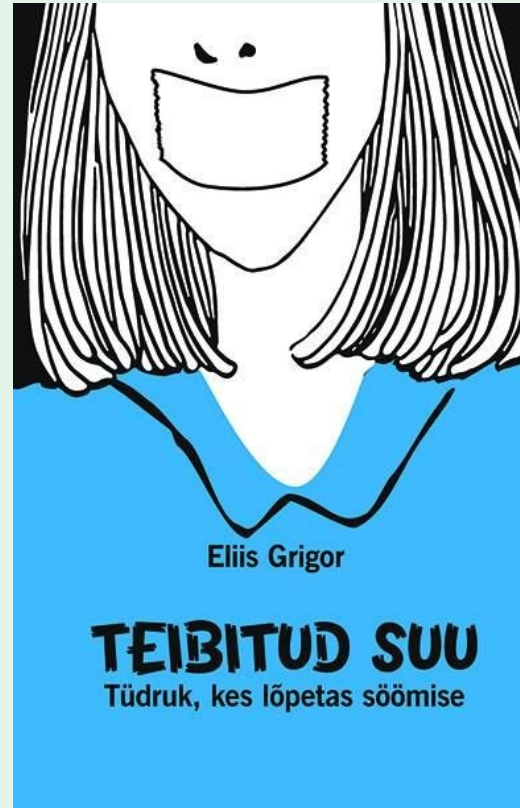
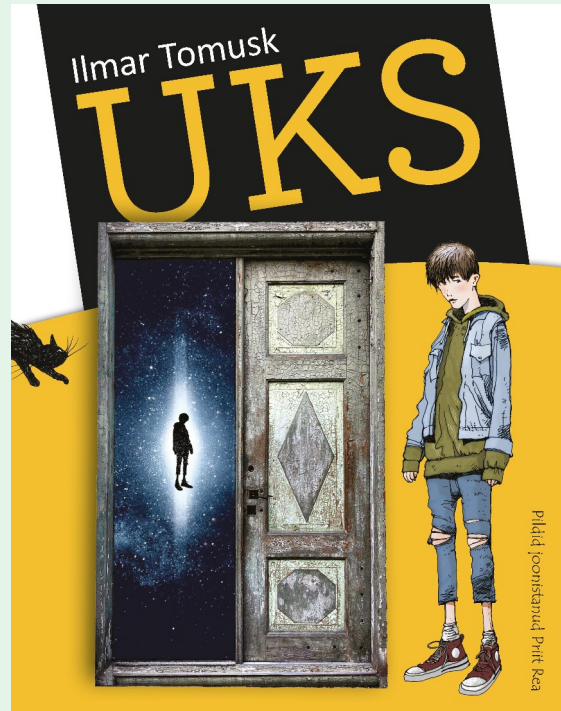
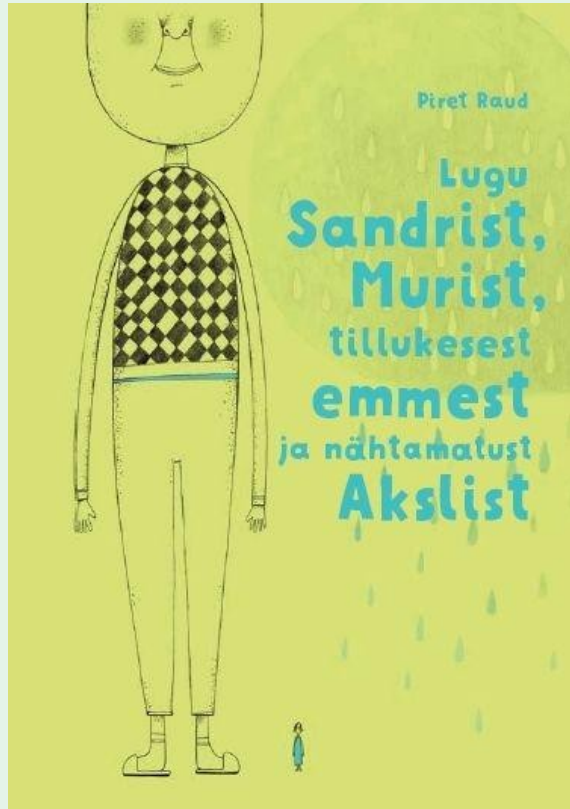
ELUSÜNDMUSED

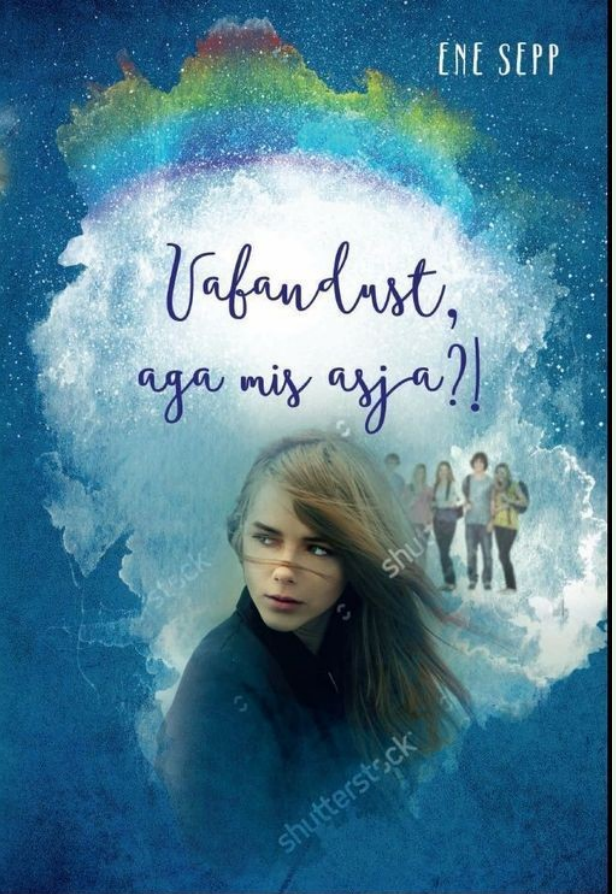
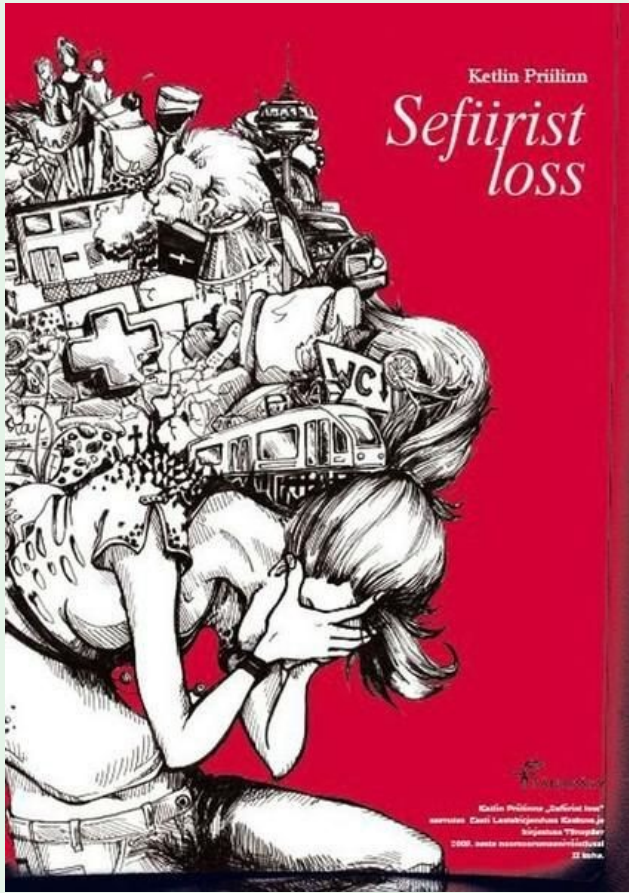
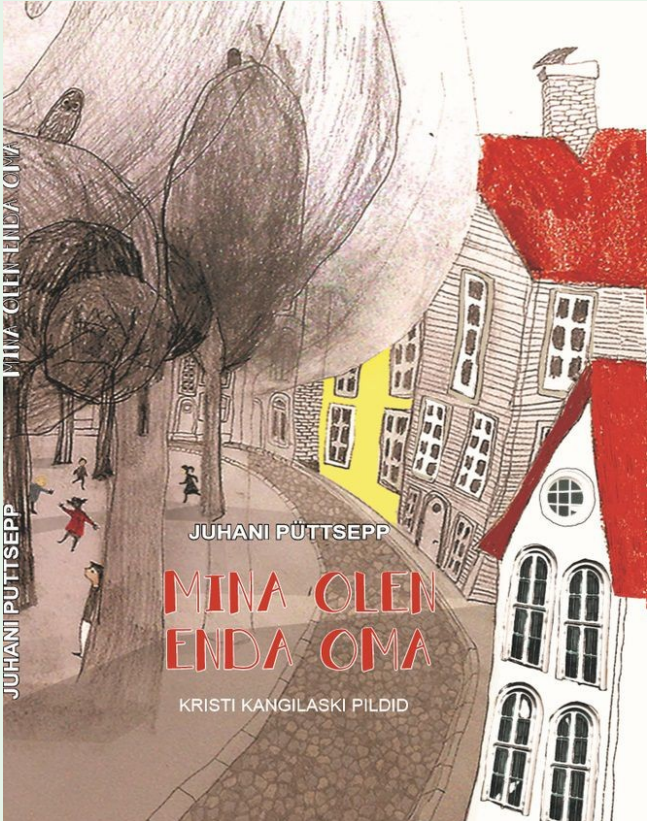
SURM

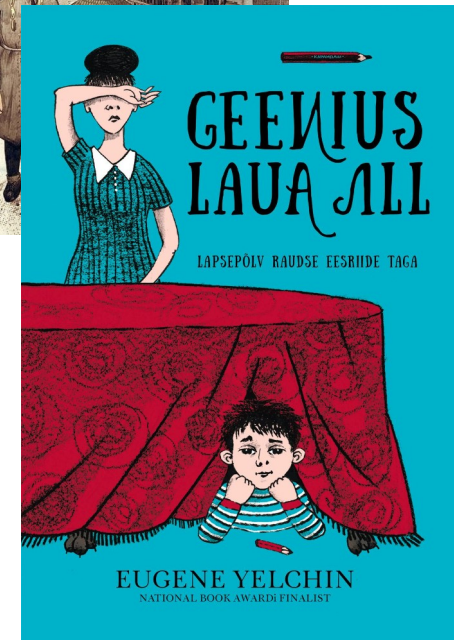
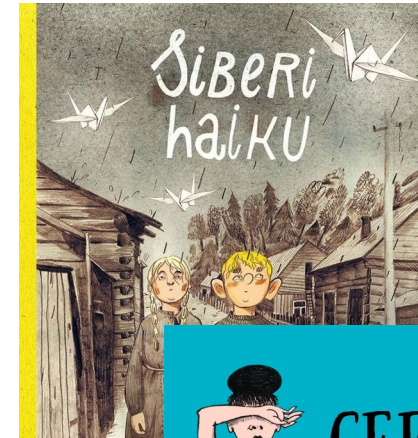
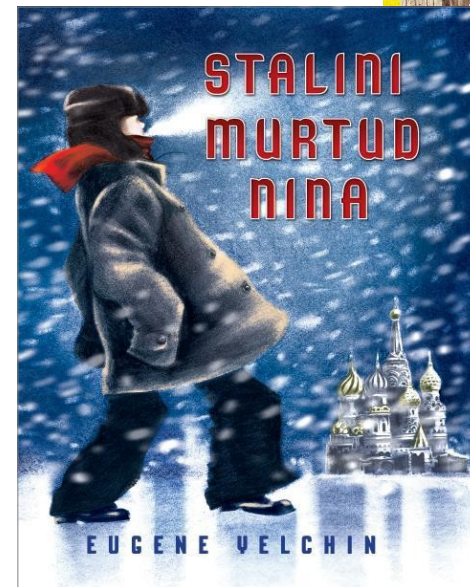
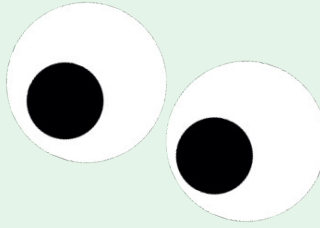
TERVIS

SOOLINE ENESEMÄÄRAMINE, SEKSUAALNE ORIENTATSIOON

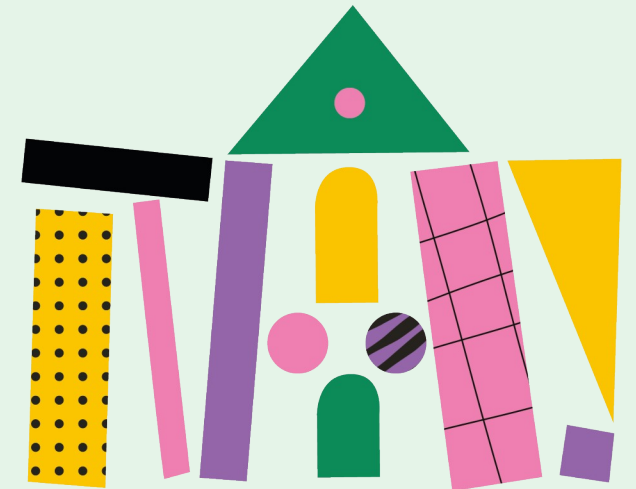

AJALUGU

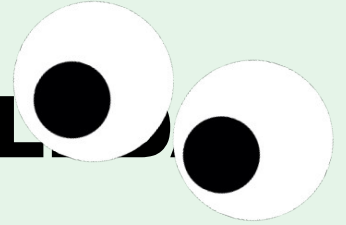

MIKS ON TUNDLIKE TEEMADE KÄSITLEMINE LASTEKIRJANDUSES OLULINE?

- Reaalsuse kajastamine turvalises olustikus
- Empaatiavõime arendamine
- Lohutuse ja kinnituse pakkumine
- Vestluse avamine
- Enesekindluse arendamine
- Kriitilise mõtlemise soodustamine
- Tulevasteks juhtumisteks ette valmistamine

KUIDAS TUNDLIKKE TEEMASID KÄSITLEDADA

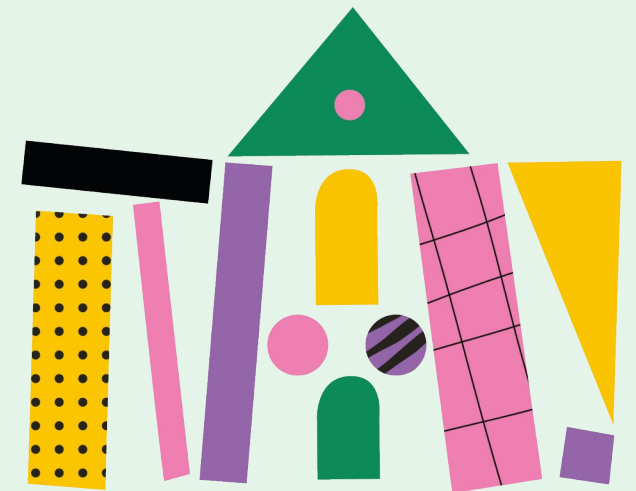

- Sobiva hetke valimine teema tõstatamiseks
- Küsida avatud küsimusi ja lasta lastel-noortel vabalt rääkida
 - * Millest see raamat rääkis?
 - * Kes olid tegelased?
 - * Mis oli selles raamatus sinu jaoks uut, mis oli varasemast tuttav?
 - * Millised olid esile toodud probleemid, küsimused?
 - * Kas oled ka ise mõelnud nende teemade peale?
 - * Kas oled mõnda neist probleemidest märganud kellegi teise juures?
 - * Mida oled siis mõelnud või kuidas käitunud?

LISAMATERJALE TEEMA KOHTA

- Lastekaitse Liit 2023. Mida ja kuidas rääkida lastega keerulistel teemadel.
<https://www.lastekaitseliit.ee/et/2023/11/mida-ja-kuidas-raakida-lastega-keerulistel-teemadel/>
- Konstabel. Kätlin 2019. Kuidas rääkida lastega jubedatel teemadel.
<https://ekspress.delfi.ee/artikkel/86980931/kuidas-raakida-lastega-jubedatel-teemadel>
- Erasmuse taskuhääling 2021. Rasked teemad klassiruumis...
<https://www.delfi.ee/artikkel/94007517/rasked-teemad-klassiruumis-ja-uksikud-lapsed-kuidas-tegeletakse-nendega-tartus>

AITÄH KUULAMAST JA KAASA MÖTLEMAST!

jaanika.palm@elk.ee

